

מדינת ישראל

הוועדה לבחינת המדיניות לגבי חלק המדינה המתקבל בעד שימוש של גורמים

פרטיים במשאבי טבע לאומיים

י"ב באדר א' התשע"ד

12 בפברואר 2014

תק. 43333-2014

חברי הוועדה המשתתפים:

פרופ' איתן ששינסקי	יו"ר הוועדה
פרופ' יוג'ין קנדל	ראש המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראה"מ
ד"ר עדי ברנדר	מנהל אגף מקרו-כלכלה ומדיניות בחטיבת המחקר, ב"י
רו"ח עו"ד מיכל עבאדי	החשבת הכללית, משרד האוצר
רו"ח פרידה ישראלי	המשנה למונה על כלכלה והכנסות מדינה, משרד האוצר
אהוד אדירי	סגן בכיר למונה על התקציבים, אגף התקציבים, משרד האוצר
גלית כהן	סמנכ"ל בכירה לתכנון ופיתוח בר קיימא, המשרד להגנ"ס
רו"ח עו"ד משה אשר	מנהל רשות המיסים
עמית לנג	מנכ"ל, משרד הכלכלה
עו"ד אבי ליכט	המשנה ליועמ"ש לממשלה, משרד המשפטים
עו"ד רחל בירנבוים	סגנית היועץ המשפטי לרשות, רשות מקרקעי ישראל

משתתפים:

עדי חכמון	רכזת הוועדה, אגף התקציבים, משרד האוצר
נורדן שלאבנה	רפרנטית אנרגיה, אגף התקציבים, משרד האוצר
צביקה לייבוביץ'	מנהל מחלקת חוקי עידוד, רשות המיסים
דוד לפלר	מנכ"ל, המשרד להגנ"ס
ספי זינגר	עו"ד במחלקה כלכלית-פיסקאלית, משרד המשפטים
טל וולפסון	יועץ לכלכלן הראשי, משרד האוצר
נתנאל עודד	כלכלן המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראה"מ
רחל גדסי	רו"ח, מנהלת תחום, רשות המיסים
ורד טננבוים	רו"ח, מנהלת תחום בכירה לתכנון ומדיניות, רשות המיסים
יהונתן רוניק	רכז משרדים כלכליים, אגף החשבת הכללית, משרד האוצר
יובל רו	עוזר החשבת הכללית, משרד האוצר
ירון גולן	עו"ד, לשכה משפטית, משרד האוצר
שי לובשיס	יועץ מנכ"ל, משרד הכלכלה
רם אלפיה	מחלקת הדוברות, משרד האוצר
כפיר בטט	כלכלן המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראה"מ
רועי לוי	יועץ, רשות המיסים
טל וולפסון	יועץ לכלכלן הראשי, אגף הכלכלן הראשי, משרד האוצר
שמעון כהן	רו"ח, מנהל אגף חשבונאות וכלכלה, מינהל אוצרות טבע, משרד האנרגיה והמים
אורן תמיר	עו"ד במחלקה כלכלית-פיסקאלית, משרד המשפטים
ערן יעקב	סמנכ"ל בכיר לתכנון וכלכלה, רשות המיסים
שלומי פיליפ	רו"ח, מנהל תחום תכנון ומדיניות, רשות המיסים
ד"ר אוהד קרני	אגף מדיניות סביבתית, המשרד להגנ"ס

רשמה: גב' נורדן שלאבנה, רפרנטית אנרגיה

ישיבה מס': 10

תאריך הישיבה: 12.02.2014

סיכום דיון הוועדה לבחינת המדיניות לגבי חלק המדינה המתקבל בעד השימוש של גורמים פרטיים

במשאבי טבע לאומיים - ישיבה מס' 10

על סדר היום:

1. עדי חכמון - רכזת הוועדה: מדדים פיננסיים + תרחישים לשינוי משטר המיסוי (ראה מצגת מצורפת)

- מדד התשואה על ההון ROE
  - ניתן רקע לגבי המדד ואופן חישובו. הובהר כי המדד בוחן את התשואה שהניב ההון העצמי שהושקע בחברה.
- מדד התשואה על ההשקעה ROIC
  - ניתן רקע לגבי המדד ואופן חישובו. מדד זה בוחן את התשואה שמניבים נכסי החברה.
- הוצגו גרפים המציגים את המדדים לעיל בכל אחד מהמשאבים וכן של כ"ל כקונצרן. נערך דיון סביב האמינות של מדדים אלו, ובפרט מדד ה-ROE שכן לחברה קיימת יכולת מסוימת להשפיע או להטות את המדד. הוזכר על ידי חברי הוועדה כי השוואה של המדדים צריכה להיעשות בין כ"ל לחברות דומות בעולם הפועלות בענף משאבי הטבע.
- תמהיל משטר המיסוי- הוצגו שלושה סוגים עיקריים לגביית חלק המדינה:
  - תמלוגים - תשלום הנגבה לפי שווי המשאב או כמות המכירה. הוצגו סוגים שונים של תמלוגים.
  - מס חברות - מס הנגבה מכלל החברות במשק (ואינו ספציפי כמו תמלוג) והוא נגבה מהרווח החשבונאי של החברה (אשר מותאם לצרכי מס).
  - מס יסף - מס הנגבה ממשאבים ספציפיים ונגבה מ"הרנטה הכלכלית" הנובעת מהמשאב (משמע, מרווחי היתר שהוא מניב). הוסבר כי ישנם סוגים שונים של מס יסף הנבדלים בעיקרם בבסיס לחישוב המס (האם מתבסס על תזרים מזומנים או על רווח חשבונאי).
- נערך דיון סביב המטרות הרצויות בקביעת משטר המס:
  - תמורה הולמת לציבור;
  - יעילות;
  - ניטרליות בהחלטות השקעה;
  - ישימות;
  - פרוגרסיביות;
  - גמישות ויציבות;
  - התאמת מערכת המס לזו הקיימת;
  - התאמת מערכת המס למקובל בעולם.
- הובהרו היתרונות והחסרונות במערכת מיסוי רגרסיבית, בה הציבור לא נהנה מריווחי החברות כשמצבן טוב, ולהיפך, לעומת מערכת מיסוי פרוגרסיבית, אשר מניבה לציבור את חלקו הראוי במשאב ומטיבה עם היזם. במילים אחרות, כאשר החברה לא תהיה במצב

טוב, היא תשלם פחות מיסים, וכך למעשה מתחלק הסיכון טוב יותר בין המדינה ליזמים. היבטים כלכליים רלוונטיים שישי לקחת בחשבון במערכת המיסוי:

- רווחיות וסיכונים בענף;
- תנודתיות במחירים;
- תמרוץ השקעות;

○ השפעת המערכת על הצרכן הישראלי והמשק המקומי.

● זיכיון ים המלח – חברי הוועדה דנו בתרחישים האפשריים במועד תום תקופת הזיכיון (2030) והשפעת ההסכם על מודל המכיל מס ריווחי יתר. על מס ריווחי יתר להיות מותאם למצבי עולם שונים. נערך דיון סביב העובדה כי מחד גיסא, הוועדה עוסקת בענפים הפועלים שנים רבות וכי מרבית הנכסים המשמשים לפעילות המשאבים כבד הוקמו, ומאידך גיסא מועד זיכיון ים המלח צפוי לפוג בשנת 2030 ובמסגרת פקיעת הזיכיון על המדינה לרכוש את הנכסים מבעל הזיכיון. חברי הוועדה דנו בסוגיית ההכרה בנכסים הקיימים כמו גם בהליך רכישת הנכסים מהחברה בעת פקיעת הזיכיון ובכך שיש לקחת סוגיה זו בחשבון בעת בחירת מודל המיסוי.

● שדה בריר- חברי הוועדה דנו בנושא הכרייה בשדה בריר וההשלכות הכלליות בנדון, כמו כן על מעמדה של חברת רותם אמפרט נגב בע"מ כמונופול בשוק זה בארץ

● הוצגו תרחישים שונים של חלק הממשלה בשיעורי רווחיות שונים ובתמהילי מיסוי שונים לשם כך נבחנו ארבעה תמהילי מיסוי שונים על משאב האשלג והשפעת על חלק המדינה בשיעורי רווחיות שונים. תמהילי המיסוי שנבחנו:

○ תמהיל המיסוי הקיים (תמלוג 10%-5% ומס חברות)

○ תמהיל המיסוי הקיים תוך העלאת התמלוג ל-20%

○ ביטול התמלוגים והוספת מס רווחי יתר אשר שיעורו הולך וגדל עם הרווחיות (0%-80%).

○ תמהיל המיסוי הקיים והוספת מס רווחי יתר אשר שיעורו הולך וגדל עם הרווחיות (0%-75%).

● חברי הוועדה דנו בתמהילי המיסוי השונים במהלך הדיון העלו חברי הוועדה את החשיבות שהם רואים בקביעת משטר מיסוי שיהא מתואם ככל האפשר לרווחיות החברות וכי שיטת המיסוי הנוכחית אינה נותנת מענה לסוגיה זו. חברי הוועדה גם העלו את היתרונות הרבים שהם רואים במשטר התמלוגים ובכך שהוא מבטיח תזרים קבוע למדינה ואינו נתון למניפולציות. חברי הוועדה העלו חששות בהסתמכות על מס רווחים בלבד ובכך שיתכן והציבור לא יקבל את חלקו הראוי במשטר מס שאינו כולל תמלוגים. עוד העלו חברי הוועדה את החשיבות התמלוג שיהא יחסית קבוע ויהווה תשלום למדינה (לציבור) בגין השימוש במשאב בלי קשר לרווחיות הנובעת ממנו. זאת, בין היתר, לאור העובדה שרווחיות תלויה גם ברמת היעילות של החברה. החברים העלו חשש כי קביעת

שיעור מס גבוה מידי יפחית משמעותית את תמריצי החברות להתייעל כמו גם לבצע השקעות.

- נערך דיון סביב החלק הראוי לציבור. חברי הוועדה ציינו כי כלל אינם רואים הבדל בין חלק הציבור הראוי מרווחי משאבי הגז והנפט, לעומת חלק המדינה הראוי מרווחי המחצבים האחרים. סוכם כי ככלל יש לשאוף כי חלק הציבור ברווחי המשאבים יהיה דומה לחלק המתקבל מרווחי משאבי הגז והנפט וכך יש לבנות את הסימולציות בעתיד.
- התקיים דיון על סוגיית מחירי ההעברה במשאב הברום. חברי הוועדה דנו בשיטות השונות לקביעת מחירי ההעברה. עלתה לדיון סוגיית תכנון המס (העברת רווחים לחברות בנות בארץ או חברות אחרות בקונצרן בחו"ל ובארץ). הוסברו העקרונות הבסיסיים העומדים מאחורי שיטות ה- Netback וה- CUP בכל הנוגע לחישוב מחירי העברה רעיוניים. החברים סברו כי יש לבחור בשיטה אשר ניתן יהיה לאכוף בקלות יחסית על מנת להימנע מקשיי גבייה והתדיינות ארוכה מול החברה.